

Genel puanlama ilkeleri

- Örnek cevaplar yol göstericidir; anlam bakımından doğru ve eş değer her cevap tam puan alır. Ezber cümle aranmaz.
- Her ölçüt ayrı değerlendirilir; ölçütü kısmen karşılayan cevaplara, ilgili notta belirtilen kısmi puan verilir.
- Yanlış bilgi içeren kısım, ilgili ölçütten puan almaz; cevabın doğru olan diğer kısımları ayrıca puanlanır.
- Yazım ve noktalama hataları anlamı bozmuyorsa puan kırılmaz.
- Her sorudaki ölçüt puanlarının toplamı, o sorunun puanına eşittir.

Soru	Başlık	Öğrenme çıktısı	Puan
1	Liman kenti Selanik	İTA.8.1.1	15
2	İki okul, bir karar	İTA.8.1.2	15
3	Manastır yılları	İTA.8.1.3	15
4	Mısır üzerinden Trablusgarp'a	İTA.8.1.4	15
5	Savaşa giden yol	İTA.8.2.1	20
6	Çanakkale geçilmez	İTA.8.2.2	20
TOPLAM			100

İTA.8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

İTA.8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

İTA.8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

İTA.8.2.1. Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.

İTA.8.2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

1

Liman kenti Selanik

15 PUAN

a) Notlara göre Selanik'in Osmanlı Devleti için ekonomik önemini iki özelliikle açıklayınız. (6 puan)

Örnek cevap: Osmanlı-Avrupa ticaretinin önemli bir noktasıydı; deniz ve demir yolu ulaşımı gelişmişti, başka şehirlere demir yoluyla bağlıydı.

Puanlama ölçütü	Puan
1. ekonomik özellik (ticaret / liman)	3
2. ekonomik özellik (demir yolu / ulaşım)	3
Madde toplamı	6

b) Şehrin çok uluslu yapısının bir olumlu ve bir olumsuz sonucunu yazınız. (5 puan)

Örnek cevap: Olumlu: zengin bir kültürel yapı oluştu. Olumsuz: Fransız İhtilali'yle yayılan milliyetçilik düşüncesi bu toplulukları çatışma ortamına sürükledi.

Puanlama ölçütü	Puan
Olumlu sonuç	2
Milliyetçilikle ilişkili olumsuz sonuç	3
Madde toplamı	5

c) Böyle bir şehirde büyümenin Mustafa Kemal'in düşünce dünyasına bir katkısını yazınız. (4 puan)

Örnek cevap: Farklı kültür ve fikirleri erken yaşta tanınması fikrî zenginliğine ve ufkunun genişlemesine katkı sağladı.

Puanlama ölçütü	Puan
Fikrî zenginlik / ufkun genişlemesi ya da Batı'yı erken tanıma	4
Madde toplamı	4

İTA.8.1.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

2

İki okul, bir karar

15 PUAN

a) Şemsi Efendi Mektebi'ni mahalle mekteplerinden ayıran bir özelliği yazınız. (5 puan)

Örnek cevap: Yeni öğretim yöntemleri uygulanıyor, okuma-yazmayı kolaylaştıran araç gereçler kullanılıyordu.

Puanlama ölçütü	Puan
Yeni yöntem ya da araç gereç kullanımı	5
Madde toplamı	5

b) Ali Rıza Efendi'nin tercihten onun eğitime bakışı hakkında hangi çıkarımı yapabilirsiniz? (5 puan)

Örnek cevap: Yeniliğe ve çağdaş eğitime açık biriydi.

Puanlama ölçütü	Puan
Yeniliğe / çağdaş eğitime önem verdiği çıkarımı	5
Madde toplamı	5

c) Bu deneyim, Mustafa Kemal'in ileride öne çıkan hangi kişilik özelliğiyle ilişkilendirilebilir? Gerekçesiyle yazınız. (5 puan)

Örnek cevap: İnkılapçılık (yenilikçilik) ya da öğreticilik; çağdaş yöntemlerle tanışması, ileride eğitimde ve toplumda yenilikler yapmasıyla ilişkilendirilebilir.

Puanlama ölçütü	Puan
Uygun kişilik özelliği (inkılapçılık, yenilikçilik, öğreticilik)	2
Gerekçe	3
Madde toplamı	5

İTA.8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

3**Manastır yılları****15 PUAN**

a) Aşağıdaki kişilerin Mustafa Kemal'in fikir hayatına hangi alanda etki ettiğini yazınız. (9 puan)

Örnek cevap: Namık Kemal: vatan ve hürriyet sevgisi. Ziya Gökalp: milliyetçilik. Tevfik Bey: tarih bilinci.

Puanlama ölçütü	Puan
Namık Kemal – vatan ve hürriyet	3
Ziya Gökalp – milliyetçilik	3
Tevfik Bey – tarih bilinci	3
Madde toplamı	9

b) Manastır'ın o dönemki ortamı Mustafa Kemal'in düşüncelerini nasıl etkilemiş olabilir? Açıklayınız. (6 puan)

Örnek cevap: Komşu devletlerin bölgede hâkimiyet kurma çabasını yakından görmesi, onda vatanın bütünlüğü kaygısını ve milliyetçilik düşüncesini güçlendirmiş olabilir.

Puanlama ölçütü	Puan
Çekişmeli ortamı / dış etkileri tespit etme	3
Vatan sevgisi, milliyetçilik ya da ülke sorunlarına ilgiyle ilişkilendirme	3
Madde toplamı	6

İTA.8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

4**Mısır üzerinden Trablusgarp'a****15 PUAN**

a) Mustafa Kemal'in Trablusgarp'a gönüllü olarak gitmesi hangi kişilik özelliğini yansıtır? Açıklayınız. (5 puan)

Örnek cevap: Vatanseverlik; vatanın bir parçasını korumak için kendi isteğiyle tehlikeye atılmıştır (fedakârlık da kabul edilir).

Puanlama ölçütü	Puan
Vatanseverlik / fedakârlık	2
Açıklama	3
Madde toplamı	5

b) Yerli halkı örgütleyerek direnişe geçirmesi hangi kişilik özelliğiyle ilişkilidir? (5 puan)

Örnek cevap: Teşkilatçılık (örgütçülük).

Puanlama ölçütü	Puan
Teşkilatçılık	5
Madde toplamı	5

c) 1912'de imzalanan Uşi Antlaşması'nın Osmanlı Devleti açısından sonucunu yazınız. (5 puan)

Örnek cevap: Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı; Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprağı elden çıktı. On İki Ada geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.

Puanlama ölçütü	Puan
Trablusgarp'ın / Kuzey Afrika'daki son toprağın kaybı	3
On İki Ada'nın geçici olarak bırakılması ya da açıklama	2
Madde toplamı	5

Kısmi puanlama ve değerlendirme notu

- b maddesinde liderlik ya da önderlik yazılırsa 3 puan verilir.

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

5

Savaşa giden yol

20 PUAN

a) Kartların numaralarını tablodaki uygun başlığın altına yazınız. (6 puan)

Örnek cevap: Genel: 1, 3, 5. Özel: 2, 4. Görünürdeki: 6.

Puanlama ölçütü	Puan
1 – genel	1
3 – genel	1
5 – genel	1
2 – özel	1
4 – özel	1
6 – görünürdeki	1
Madde toplamı	6

b) Savaşın önce Avrupa'da blokların oluşmasının iki nedenini yazınız. (6 puan)

Örnek cevap: İtalya ve Almanya'nın siyasi birliklerini kurması dengeyi bozdu; İngiltere ve Fransa'nın çıkarları Almanya ile bağdaşmadı; Avusturya-Macaristan ile Rusya'nın Balkanlarda çıkar çatışması vardı.

Puanlama ölçütü	Puan
1. neden	3
2. neden	3
Madde toplamı	6

c) 6. kartın savaşın "asıl nedeni" değil "görünürdeki nedeni" sayılmasının sebebini açıklayınız. (8 puan)

Örnek cevap: Savaşın asıl nedenleri (milliyetçilik, sömürge rekabeti, silahlanma vb.) uzun süredir vardı ve devletler bloklar hâlinde savaşa hazırды. Suikast yalnızca savaşı başlatan kıvılcım oldu.

Puanlama ölçütü	Puan
Asıl nedenlerin önceden var olduğunu belirtme	4
Suikastın savaşı başlatan olay / kıvılcım olduğunu açıklama	4
Madde toplamı	8

İTA.8.2.1. Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.

6

Çanakkale geçilmez

20 PUAN

a) İtilaf Devletleri'nin Çanakkale'yi geçmek istemesinin iki amacını yazınız. (6 puan)

Örnek cevap: Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakmak; Rusya'ya yardım ulaştırmak; Balkan devletlerini savaşa çekmek; savaşı kısa sürede bitirmek (herhangi ikisi).

Puanlama ölçütü	Puan
1. amaç	3
2. amaç	3
Madde toplamı	6

b) Çanakkale Savaşı'nın sonuçlarından ikisinin Birinci Dünya Savaşı'nın gidişatına etkisini açıklayınız. (8 puan)

Örnek cevap: Düşman Rusya'ya yardım ulaştıramadı; savaş uzadı; İtilaf güçleri Çanakkale'ye yığıldığı için Almanya rahatladı; Bulgaristan İttifak Devletleri yanında savaşa girdi.

Puanlama ölçütü	Puan
1. sonuç ve savaşa etkisi	4
2. sonuç ve savaşa etkisi	4
Madde toplamı	8

c) Bu savaşın Mustafa Kemal'in hayatına etkisini yazınız. (6 puan)

Örnek cevap: Askerî dehası yurttan ve dünyada tanındı; Millî Mücadele'nin lideri olmasına ortam hazırladı.

Puanlama ölçütü	Puan
Tanınması / askerî deha	3
Millî Mücadele liderliğine zemin hazırlaması	3
Madde toplamı	6

İTA.8.2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.